

Рейтинговий звіт UNIB 001-002 short

про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	ВАТ «Універсал Банк»
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення рейтингу:	04.09.2008 р.
Дата оновлення рейтингу:	03.04.2009 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaAA
Прогноз рейтингу:	стабільний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Для проведення процедури оновлення кредитного рейтингу агентство «Кредит-Рейтинг» використовувало фінансову звітність ВАТ «Універсал Банк» за 2004-2008 рр., а також внутрішню інформацію, надану Банком у ході рейтингового процесу.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є в розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Було проаналізовано інформацію стосовно усіх істотних аспектів діяльності банку. Дані балансу та звіту про фінансові результати наведено у Додатках до цього рейтингового звіту.

Визначення поточного рейтингу

Позичальник або окремих борговий інструмент з рейтингом uaAA характеризується ДУЖЕ ВИСОКОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Знаки «+» та «-» позначають проміжні категорії (рівні) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рейтингова історія

Історію кредитного рейтингу ВАТ «Універсал Банк» наведено в таблиці нижче.

Дата	04.09.2008	03.04.2009
Рівень рейтингу:	uaAA	uaAA
Прогноз:	стабільний	стабільний
Рейтингова дія:	визначення	підтвердження

Рівень кредитного рейтингу ВАТ «Універсал Банк» підтримується:

- наявністю підтримки з боку основного акціонера – провідної міжнародної швейцарської фінансової групи «EFG Group»;
- достатньою капіталізацією та наявністю дешевої ресурсної бази, що дає можливість підтримувати конкурентні позиції на фінансовому ринку;
- диверсифікацією клієнтського кредитного портфеля за основними позичальниками;
- наявністю розгалуженої регіональної мережі, що сприяє збільшенню клієнтської бази та масштабів бізнесу Банку.

Рівень кредитного рейтингу ВАТ «Універсал Банк» обмежується:

- низькими показниками рентабельності та погіршенням структури доходів;
- діяльністю у високоризиковому сегменті споживчого кредитування та значним обсягом кредитів наданих в іноземній валюті, що може призвести до погіршення якості активів;
- посиленням впливу зовнішніх чинників на фінансовий ринок та зниженням ділової активності, що призводить до погіршення платоспроможності позичальників та негативно впливає на фінансові показники Банку.

Основні фінансові показники

Показник	01.01.2004	01.01.2005	01.01.2006	01.01.2007	01.01.2008	01.04.2008	01.07.2008	01.10.2008	01.01.2009
Активи, млн. грн.	236,52	281,68	385,53	563,43	2 884,89	4 431,13	5 484,92	6 193,32	8 100,94
Кредитно-інвестиційний портфель, скоригований на суму резервів, млн. грн.	182,66	208,53	299,59	444,72	2 559,09	3 969,64	4 750,21	5 203,31	6 827,99
Кошти клієнтів, млн. грн.	153,71	174,21	276,40	432,21	732,20	1 096,51	1 589,48	2 110,87	2 401,43
Власний капітал, млн. грн.	61,52	68,60	70,57	76,71	517,89	513,49	517,01	519,01	866,71
Доходи, млн. грн.	32,04	48,34	54,37	76,50	235,46	139,58	364,13	606,04	1 029,62
Витрати, млн. грн.	29,14	41,26	52,41	70,35	227,01	138,42	360,12	601,96	1 025,45
Прибуток до сплати податку, млн. грн.	5,03	9,46	2,80	9,07	12,99	1,27	5,98	4,49	14,59
Чистий прибуток, млн. грн.	2,90	7,08	1,96	6,15	8,45	1,16	4,00	4,08	4,18
Доходність активів, %	1,22	2,51	0,51	1,09	0,29	-	-	-	0,05
Доходність капіталу, %	4,71	10,32	2,78	8,01	1,63	-	-	-	0,48

Резюме

Відкрите акціонерне товариство «Універсал Банк» було зареєстровано Національним банком України у 1994 році. ВАТ «Універсал Банк» є універсальною кредитно-фінансовою установою, що може виконувати всі види банківських операцій.

У 2007 році ВАТ «Універсал Банк» було придбано EFG New Europe Holding (Нідерланди), що входить до складу провідної міжнародної банківської групи EFG Group (Швейцарія), яка представлена у більш ніж 30 країнах світу.

За ренкінгом НБУ на 01.01.2009 р. ВАТ «Універсал Банк» перебуває у II групі і посідає 25 місце серед 182 банків України. За II півріччя 2008 року чисті активи Банку зросли на 48% – до 8,1 млрд. грн., кредитно-інвестиційний портфель зріс на 46% – до 7,1 млрд. грн., власний капітал за рахунок статутного капіталу збільшився на 68% – до 0,9 млрд. грн. станом на 01.01.2009 р.

У II половині 2008 року ВАТ «Універсал Банк» активно розширювало регіональну мережу і, таким чином, 180 відділень вже охоплюють усі регіони країни, що значно сприяє розширенню клієнтської бази. Найбільше покриття мають такі області як Київська, Львівська, Дніпропетровська та Харківська. Відділення перебувають на єдиному балансі Головного Банку та не мають власних повноважень – усі рішення за активними операціями приймаються централізовано.

Проте плани Банку з відкриття нових відділень у 2008 році не виконані у зв'язку зі складною економічною ситуацією, а на 2009 рік з метою зменшення операційних витрат заплановано реорганізацію регіональної мережі, у тому числі і шляхом закриття підрозділів.

На розгляді в судах перебуває значна кількість позовів, за якими ВАТ «Універсал Банк» виступає, здебільшого, як позивач щодо стягнення проблемної кредитної заборгованості (переважна більшість справ стосується позик фізичних осіб). Значна частина позовів вирішується на користь Банку, втім вирішення великої кількості інших справ затягується в часі на значні терміни.

Протягом II півріччя 2008 року ВАТ «Універсал Банк» та його територіальні підрозділи проходили численні перевірки Державною податковою інспекцією з питань дотримання валютного та податкового законодавства. За результатами перевірок були виявлені неоднократні дрібні порушення.

ВАТ «Універсал Банк» здійснює діяльність у різних секторах економіки, втім значною мірою орієнтується на обслуговуванні приватних клієнтів. У корпоративному бізнесі акцент ставиться на представників мікробізнесу, а також малого та середнього бізнесу. Клієнтська база з середини 2008 року помітно збільшилась за всіма категоріями клієнтів, зокрема, майже удвічі зросла кількість контрагентів-юридичних осіб. Таким чином, станом на 01.01.2009 р. кількість клієнтів Банку складає близько 100 тис. осіб.

Періодичні вливання коштів акціонера у капітал ВАТ «Універсал Банк» дозволяють утримувати достатній рівень адекватності капіталу, що забезпечує добре покриття кредитно-інвестиційних ризиків. Власний капітал Банку має добру структуру: формується, насамперед, статутним капіталом – коефіцієнт фондової капіталізації на 01.01.2009 р. становить 73,6%; коефіцієнт захищеності капіталу склав 32,7%, проти 8,5% на 01.07.2008 р., що зумовлено розвитком регіональної мережі.

ВАТ «Універсал Банк» властива значна залежність від коштів акціонера – вони є основним джерелом фондування кредитних операцій. Ці кошти надходять до ВАТ «Універсал Банк» через міжбанківські запозичення від материнського банку-нерезидента та у вигляді субординованого боргу. Така структура ресурсів забезпечує довгострокове фондування, що позитивно впливає на ліквідність – так, станом на 01.01.2009 р. 22% пасивів мали строки погашення до 1-го місяця, 66% – більше року.

Значна частка зобов'язань Банку формується клієнтськими коштами і, насамперед, вкладками фізичних осіб обсяг, яких завдяки розвитку регіональної мережі та агресивній маркетинговій політиці демонстрував високий темп зростання. Портфель коштів юридичних осіб відносно незначний, і представлені вони значною мірою коштами на поточних рахунках.

Особливістю клієнтських коштів є наявність великих обсягів вкладів «на вимогу», що змушує Банк підтримувати значний запас високоліквідних активів, втім за рахунок значної кількості клієнтів ці залишки є досить стабільними, що позитивно впливає на процентну маржу. Слід також зазначити, що у разі несприятливої ситуації ВАТ «Універсал Банк» може розраховувати на підтримку материнської структури.

Диверсифікація клієнтського депозитного портфеля за основними вкладниками погіршилась через залучення великих вкладів корпоративних клієнтів, але зберігається на прийнятному рівні: станом на 01.01.2009 р. питома вага депозитів 10 найбільших клієнтів у портфелі склала 27% (на 01.07.2008 р. – 15,5%).

Диверсифікація ресурсної бази за видами економічної діяльності погіршилась, але залишається доброю. Так, станом на 01.01.2009 р. кошти підприємств фінансової діяльності формують 40% коштів, залучених на рахунки суб'єктів господарювання (проти 23,7% на 01.07.2008 р.); підприємств, які займаються операціями з нерухомістю, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємствам – 27%. Частка коштів організацій будівельного сектору зменшилась до 1,6%, натомість зросли обсяги коштів, що залучені від підприємств торгівлі – 13%.

Протягом аналізованого періоду ВАТ «Універсал Банк» дотримувалося всіх економічних нормативів НБУ. Темп збільшення обсягу активних операцій цілком відповідає темпу нарощення капіталу, що нівелює системні ризики. Значення нормативів ліквідності та кредитних ризиків зберігаються на прийнятному рівні.

Завдяки активній стратегії розвитку ВАТ «Універсал Банк» упродовж усього 2008 року кредитний портфель демонстрував високий темп зростання. Проте збільшення обсягів з IV кварталу 2008 року зумовлено, насамперед, переоцінкою

кредитного портфеля, що обумовлено девальвацією національної валюти (переважна більшість кредитів видана в іноземній валюті). Розмір портфеля є чутливим до зміни курсу, втім вливання капіталу, яке регулярно проводять акціонери, допомагають утримувати достатній рівень адекватності капіталу.

Операції ВАТ «Універсал Банк» на міжбанківському ринку укладаються, як правило, на умовах типу SWAP. У II половині 2008 року суттєво зросли основні фонди Банку, що зумовлено капітальними інвестиціями при розширенні регіональної мережі.

Частка високоліквідних активів ВАТ «Універсал Банк» є достатньою. Активи та пасиви збалансовані за строками до погашення належним чином.

Клієнтський кредитний портфель ВАТ «Універсал Банк» на 3/4 складається з кредитів наданих фізичним особам. Портфель кредитів юридичних осіб формується досить обмеженою кількістю контрагентів, значна частка яких є представниками великого корпоративного бізнесу. Диверсифікація клієнтського кредитного портфеля відносно капіталу Банку є достатньою. Позики переважно довгострокові і надаються, здебільшого, у поточну діяльність.

Диверсифікація корпоративного кредитного портфеля Банку за видами економічної діяльності є задовільною, оскільки найбільшу частину кредитів видано підприємствам, які займаються торгівлею, ремонтом автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (49% портфеля, або 103% капіталу I рівня). Підприємствам переробної промисловості надано 17,2% корпоративних кредитів.

У роздрібному бізнесі вагому частку становлять бланкові готівкові кредити, динамічно розвивається кредитування через платіжні картки. Слід відмітити значну частку іпотеки – близько 32% станом на 01.01.2009 р.

Через орієнтацію ВАТ «Універсал Банк» на індивідуальний бізнес диверсифікація клієнтського кредитного портфеля за основними позичальниками зберігається на достатньому рівні: станом на 01.01.2009 р. на 20 найбільших позичальників припадає 17% портфеля, або 136% капіталу I рівня.

Структура забезпечення кредитних операцій¹ станом на 01.01.2009 р. є такою: найбільша частка забезпечення, як і раніше, представлена у вигляді нерухомого майна – 55%; питома вага майнових прав на грошові депозити складає 12%. У II половині 2008 року у складі забезпечення з'явилися безумовні гарантії материнського банку ВАТ «Універсал Банк» – понад 860 млн. грн., або 23% всього забезпечення. Частка незабезпеченої заборгованості (чистий кредитний ризик), передусім, завдяки девальвації гривні, зросла до 45% (міжбанківські кредити, готівкові кредити, кредити за платіжними картками, а також незабезпечені позики для малого бізнесу).

¹ згідно з формою статистичної звітності №604

Рівень резервування клієнтського кредитного портфеля Банку помітно збільшився наприкінці року, що викликано збільшенням проблемної заборгованості, а також наявністю значного обсягу незабезпеченої заборгованості. Втім наразі створені резерви забезпечують достатнє покриття активних операцій.

Якість кредитного портфеля ВАТ «Універсал Банк» наразі є доброю, проте обсяг проблемних кредитів зростає, що зумовлено, з одного боку, наявною складною економічною ситуацією у країні, погіршенням платоспроможності клієнтів, а з іншого боку – зосередженістю Банку на високо-ризиковому сегменті споживчого кредитування у минулому. Тому існує значний ризик її погіршення. Тільки за останній квартал 2008 року обсяг простроченої та сумнівної заборгованості збільшився на 47 млн. грн. (у 1,9 рази).

За підсумками 2008 року ВАТ «Універсал Банк» отримало чистий прибуток у розмірі 4,18 млн. грн., що у 2 рази менше, ніж торік. Прибутковість є низькою, хоча Банк і отримує високий дохід від споживчого кредитування, вагома частка чистого операційного доходу спрямовується на розвиток Банку (маркетингові заходи, розширення мережі) та на відрахування до резервів у зв'язку з погіршенням якості кредитного портфеля. Втім ВАТ «Універсал Банк» має перевагу у вигляді «дешевих» ресурсів материнського банку та значних залишків на поточних рахунках фізичних осіб, що позитивно впливає на проценту маржу.

За підсумками II півріччя 2008 року ВАТ «Універсал Банк» виконало основні плани за обсягом кредитних операцій, окрім планового обсягу портфеля фізичних осіб. У ресурсній базі спостерігалось значне невиконання за обсягом депозитного портфеля і особливо за вкладами юридичних осіб.

Наразі, у зв'язку з суттєвим погіршенням економічної ситуації, стратегія ВАТ «Універсал Банк» під час проведення активних операцій буде більш консервативною та виваженою і спрямованою, насамперед, на клієнтів з мінімальними кредитними ризиками. Головним завданням наразі є утримання прийнятної якості кредитного портфеля, достатнього рівня ліквідності та капіталізації (у 2009 році планується збільшення статутного капіталу на 80 млн. євро та залучення нового субординованого боргу). Також планується зменшення операційних витрат.

ВАТ «Універсал Банк» продовжить проводити агресивну маркетингову політику, спрямовану, насамперед, на залучення депозитів фізичних осіб.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг ВАТ «Універсал Банк» підтверджено на рівні «uaAA», прогноз «стабільний».

Генеральний директор

С. А. Дубко

Начальник відділу рейтингів фінансових установ

А.М. Коноплястий

Старший фінансовий аналітик відділу рейтингів фінансових установ

А.М. Мовчан

Додатки

Дані балансу ВАТ «Універсал Банк», млн. грн.

Показник	01.01.2004	01.01.2005	01.01.2006	01.01.2007	01.01.2008	01.04.2008	01.07.2008	01.10.2008	01.01.2009
Готівкові кошти, банківські метали та залишки в НБУ	18,58	17,27	30,04	26,48	159,99	168,93	294,96	333,32	388,23
Казначейські та інші цінні папери (НБУ)	0,00	0,86	8,12	0,00	335,03	190,14	49,52	28,92	91,22
Кошти в інших банках	11,03	21,26	25,05	40,04	47,57	450,48	441,75	602,67	554,50
Кредити клієнтам	184,47	213,55	282,23	452,97	2 248,28	3 384,41	4 368,78	4 737,87	6 710,41
Цінні папери	3,82	0,01	7,60	8,55	29,98	85,98	63,91	124,84	51,84
Довгострокові вкладення	30,15	37,49	42,64	44,89	73,82	121,30	146,04	284,55	389,98
Нараховані доходи	2,94	3,89	5,10	8,51	32,57	49,02	66,26	93,04	138,49
Резерви	-15,44	-14,56	-17,37	-20,11	-80,21	-111,62	-155,33	-192,59	-315,81
Інші активи	0,97	1,90	2,10	2,10	37,86	92,48	209,02	180,70	92,08
Разом активів	236,52	281,68	385,53	563,43	2 884,89	4 431,13	5 484,92	6 193,32	8 100,94
Заборгованість перед НБУ	6,00	11,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20,00
Кошти банків	8,92	18,96	28,22	44,95	1 556,51	2 728,43	2 742,26	2 931,36	4 284,08
Кошти бюджету та позабюджетних фондів	0,00	0,00	0,00	0,48	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Кошти суб'єктів господарювання	46,52	31,99	40,58	76,86	120,65	163,75	250,99	495,45	686,61
Кошти фізичних осіб	107,20	142,22	235,81	354,87	610,55	931,76	1 338,49	1 615,42	1 714,82
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Боргові цінні папери	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Субординований борг	0,00	0,00	0,00	0,00	50,50	50,50	242,45	243,05	385,00
Нараховані витрати	2,01	3,11	4,44	5,95	10,50	13,46	21,46	49,69	94,94
Інші зобов'язання	4,36	5,30	5,91	3,11	17,29	28,75	372,26	339,33	48,78
Разом зобов'язань	175,00	213,07	314,96	486,72	2 367,00	3 917,65	4 967,91	5 674,31	7 234,23
Сплачений статутний капітал	55,00	55,00	55,00	55,00	487,71	487,71	487,71	487,71	837,71
Загальні резерви, емісійні різниці та інші фонди банку	0,24	0,39	0,74	14,87	21,01	21,01	24,19	24,19	24,19
Результат минулих років	2,69	5,44	12,16	0,10	0,10	3,94	0,76	0,76	0,76
Результати переоцінки	0,70	0,70	0,70	0,60	0,62	-0,33	0,34	2,27	-0,13
Фінансовий результат поточного року	2,90	7,08	1,96	6,15	8,45	1,16	4,00	4,08	4,18
Всього власний капітал	61,52	68,60	70,57	76,71	517,89	513,49	517,01	519,01	866,71

Дані звіту про фінансові результати ВАТ «Універсал Банк», млн. грн.

Показник	01.01.2004	01.01.2005	01.01.2006	01.01.2007	01.01.2008	01.04.2008	01.07.2008	01.10.2008	01.01.2009
Процентні доходи	26,37	37,99	40,57	59,91	161,24	102,56	255,95	461,00	733,35
Комісійні доходи	4,54	7,73	11,35	10,78	18,57	7,29	18,45	28,12	37,52
Результат від торговельних операцій	0,73	2,00	1,14	3,89	51,91	28,57	87,16	111,47	249,67
Інші операційні доходи	0,26	0,56	1,19	1,58	2,86	1,11	2,50	5,37	8,98
Інші доходи	0,11	0,06	0,12	0,34	0,88	0,05	0,06	0,08	0,11
Повернення списаних активів	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Непередбачені доходи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Всього доходів	32,04	48,34	54,37	76,50	235,46	139,58	364,13	606,04	1 029,62
Процентні витрати	13,01	21,04	26,20	37,76	72,81	41,27	99,88	184,59	301,12
Комісійні витрати	0,40	0,46	0,32	0,33	2,05	1,09	2,83	4,64	6,80
Інші операційні витрати	1,83	2,00	3,32	4,47	12,56	13,16	38,06	67,69	101,24
Загальні адміністративні витрати	8,38	12,71	18,08	26,17	75,04	51,54	138,39	227,64	367,46
Відрахування в резерви	3,38	2,66	3,65	-1,29	60,01	31,26	78,98	116,99	238,41
Непередбачені витрати	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Податок на прибуток	2,13	2,38	0,84	2,93	4,54	0,11	1,97	0,42	10,41
Всього витрат	29,14	41,26	52,41	70,35	227,01	138,42	360,12	601,96	1 025,45
Фінансовий результат поточного року	2,90	7,08	1,96	6,15	8,45	1,16	4,00	4,08	4,18